

Școala Creștină "Filadelfia" - Cl. I-XII

Str. Narciselor, nr. 5E - Suceava   Tel/fax: 0230-531205
www.filadelfia.ro   office@filadelfia.ro   O.P. 6 C.P. 50

Cod fiscal: 14687487   Cont: 251105182340021165015   Banca: Banc Post - Suceava

---

ISTORIE

clasa a IX-a

frecvență redusă

prof. Diacioniță Adina

Formarea popoarelor Orientului antic

Civilizațiile și mediul geografic

Civilizațiile s-au dezvoltat și evoluat funcție de mediul geografic. Mediul a fost transformat continuu de către om. Mediul a condus la apariția orașelor și a satelor, a relațiilor dintre ele.

Civilizațiile fluviiale

Apar de-a lungul marilor fluvii: Tigru, Eufrat, Nil
Zonele în care se dezvoltă sunt: Mesopotamia, nordul Africii și Canaan
Civilizații: sumerienii, akkadienii, asirienii, egiptenii, evreii

Sumerienii

Ocupă partea de sud a Mesopotamiei în mileniul al IV-lea î. Hr.
Întemeiază orașele stat: Ur, Uruk, Nippur, Lagaș
În jurul anului 3000 î. Hr. se vor uni sub forma unei monarhii
Ocupațiile principale erau creșterea animalelor, agricultura, vânătoarea și meșteșugurile
Erau conduse de regi numiți patesi, ensi, lugal
Erau politeiști, ridicând pe terase temple numite zigurate, în jurul cărora se desfășura întreaga viață politică, economică, religioasă a statului

Akkadienii

S-au așezat în centrul Mesopotamiei
Aveau aceleași ocupații și religie ca și sumerienii
Sargon I (cca. 2350-2300 î. Hr.) a fondat imperiul akkadian. Ocupă Mesopotamia și părți din Siria și Elam
Hammurabi (1728-1686 î. Hr.) va întocmi primul cod de legi din lume care îi poartă numele, având la bază principiul legii talionului

Egiptenii

3200 î. Hr. se formează regatele Egiptul de Sus și Egiptul de Jos, de-a lungul fluviului Nil
Sunt de origine hamito-semitică
3000 î. Hr. Regele Narmer (Menes) unește cele două regate, având capitala la Memfis
Se ocupau cu agricultura, comerțul, meșteșugurile

Evreii

Între 2000 î. Hr. – 1300 î. Hr. se desfășoară procesul de formare a poporului evreu
Patriarhii Avraam, Isaac și Iacov – migrație din Asia Mică în Egipt
Secolul XIII î. Hr. – unirea celor 12 triburi sub conducerea lui Moise
Între 1200-1000 î. Hr. judecătorii (lideri tribali) au condus pe evrei
Cca. 1010 î. Hr. Regatul lui Israel sub conducerea lui Saul
Regatul Evreilor constituit în timpul regelui David (1006-966 î. Hr.) cu capitala la Ierusalim

MONARHIA EGIPTEANĂ

UNIFICAREA STATULUI EGIPTEAN

În cursul mileniului IV î.Hr., s-au constituit cele două regate egiptene:

- Egiptul de Sus
- Egiptul de Jos

CAUZELE UNIFICĂRII EGIPTULUI

Coordonarea sistemului de irigații și îndiguiri
Efectuarea lucrărilor de construcții
Atacurile popoarelor învecinate

UNIFICAREA STATULUI EGIPTEAN

- În jurul anului 3000 î.Hr., faraonul Narmer (Menes) unifică cele două state egiptene.

PERIODIZAREA ISTORIEI EGIPTULUI ANTIC

- EPOCA REGATULUI VECHI (3000-2400 î.Hr.). Dinastiile III-VI
- EPOCA REGATULUI MIJLOCIU (2400-1580 î.Hr.). Dinastiile XI-XIII
- EPOCA REGATULUI NOU (1580-525 î.Hr.). Dinastiile XVIII-XX

REGATUL VECHI

- **SITUAȚIA ECONOMICĂ:** Dezvoltarea agriculturii, a meșteșugurilor
Intensificarea comerțului
Extinderea rețelei de canale
- **ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ:** Împărțirea Egiptului în unități teritoriale numite *nome*
- **SITUAȚIA POLITICĂ:** Formarea unui stat centralizat puternic
- **SITUAȚIA CULTURALĂ:** Perioadă de înflorire culturală (știință, literatură, artă)

Devin tipice construcțiile monumentale: Piramida în trepte de la Saqqara, Piramidele lui Kheops și Khefren, Piramida lui Mikerinos

În cursul dinastiei a VI-a monarhia egipteană cunoaște o perioadă de criză.

Crește autoritatea monarhului în detrimentul autorității faraonului;

Au loc revolte interne.

Năvălirea unor triburi nomade din Canaan.

REGATUL MIJLOCIU

Se reface autoritatea centrală;

Se desființează ereditatea funcțiilor;

Se instituie cultul personalității faraonului;

Capitala statului egiptean se mută la Teba.

Prosperitate economică: se intensifică relațiile comerciale cu Fenicia, Siria,

Babilonia, Nubia și insulele egeene.

Se construiește canalul de navigație care leagă Nilul de Marea Roșie.

Se construiește marele sanctuar de la Karnak.

Se produce sincretismul între Amon și Ra.

Se instituie cultul lui Osiris.

Crește puterea preoțimii egiptene.

Are loc năvălirea hicsosilor, care la început controlează întregul Egipt, apoi își restrâng stăpânirea în Egiptul de Jos.

REGATUL NOU

Alungarea hicsosilor.

Refacerea unității statului egiptean.

Restabilirea autorității faraonilor autohtoni.

Perioadă de maximă înflorire economică și culturală.

Perioadă de expansiune teritorială.

Sunt cucerite: Nubia , Palestina, Siria.

Regatul egiptean se transformă în imperiu.

TUTMES al III-lea (1482-1450) – dinastia a XVIII-a

- Bun comandant militar;
- Asigură o organizare administrativă eficientă din perspectiva politicii imperiale (provinciile africane sunt subordonate direct faraonului, cele asiatice au autonomie).

RAMSES al II-lea(1304-1237)-dinastia a XX-a

- Cel mai strălucit reprezentant al dinastiei ramesizilor.

MĂSURI ALE RAMESIZILOR

- Asocierea la putere a moștenitorului tronului;
- Limitarea puterii sacerdoțiului lui Amon;
- Reactivarea cultului faraonului;
- Toleranță religioasă față de popoarele cucerite;
- Politică externă expansionistă, îmbinată cu o diplomație eficientă.

Sfârșitul dinastiei a XX-a marchează începutul declinului monarhiei egiptene.

Instalarea stăpânirii persane (525 î.Hr.) indică ieșirea Egiptului din avanscena istoriei Orientului antic, lăsând însă o impresionantă moștenire culturală

ISTORIA ROMEI ANTICE

I. Omul, spațiul și clima

Clima **Italiai** era:

- **Continentală**, în Nord,
- **Mediterraneană**, în centru și în sud

Imperiul roman a fost unul tri-continental: **Europa**, **Asia** și **Africa**;

Italia este mărginită de trei mări: **Mediterraneană** (sud), **Tireniană** (vest), **Adriatică** (est);

Triburile **italice** (de origine *indo-europeană*):

Latinii, Sabinii, Samniții, Volscii, Umbrii, Veneții, Osci etc.

II. Întemeierea Romei. Regalitatea (753-509 î. Hr.)

21 aprilie 753 î. Hr.: tradiția spune că **Romulus**, după uciderea fratelui său **Remus**, a întemeiat, între cele **șapte coline**, pe malul fluviului **Tibru**, o nouă cetate, **Roma**.

Cercetările arheologice au demonstrat că, pe la jumătatea **secolului al VIII-lea î.Hr.**, au existat urme de locuire în zona **colinei Palatin**, ceea ce arată că legenda despre întemeierea Romei are un sâmbure de adevăr. Până în **509 î. Hr.** au condus **Roma șapte regi**, dintre care ultimii trei de **origine etruscă**

Instituțiile:

- **Regele:** avea atribuții limitate (era judecător și mare preot),
- **Senatul:** alcătuit numai din patricieni (100 de membri), elabora legile, confirma alegerea regelui și-i controla activitatea,
- **Adunarea poporului**

➤ **Societatea:**

- **Patricienii:** singurii care puteau ocupa funcții politice,
- **Plebea:** oamenii de rând (țărani, meșteșugari și negustori)

III. Roma republicană (509-27 î. Hr.)

Se impune un nou regim politic bazat pe "**res publica**" (treburile publice).

Principalii beneficiari au fost patricienii. Roma va cunoaște, pentru următoarele două secole și jumătate, o dublă confruntare:

- plebea împotriva patriciatului (**494 – 287 î. Hr.**). Într-o primă fază au ales ca formă de luptă **secesiunea** pe colina **Aventin (494 - 493 î. Hr.)** și au obținut dreptul de a avea **doi tribuni** (apoi **5**, în final numărul lor ajungând la **10**) care să le apere interesele în **Senat**, apoi, prin „**Legea celor 12 table**” (**451 î. Hr.**), drepturi egale cu ale patriciatului:
  - interdicția căsătoriilor dintre patricieni și plebei,
  - unul dintre consuli va fi desemnat de plebe,
  - **plebeii bogați** împreună cu **patricienii** vor forma **noua nobilime**
- lupta pentru supremație în Italia;

Esența acestei forme de guvernare a fost exprimată prin expresia „**Senatul și poporul roman**”

Statul funcționează datorită colaborării dintre **Senat, magistraturi și Comiții** (adunările poporului).

IV. Transformarea Romei într-un imperiu mediteranean

Sec. V-III î.Hr. – Roma cucerește **Italia** (luptele cu **galii, latinii, etruscii, samniții și grecii**): până în **secolul I. î. Hr.** a fost organizată ca o **federatie de cetăți** care își păstrau autonomia internă, dar se obligau să respecte autoritatea **Romei**. **Roma** s-a transformat într-o putere mediteraneană, drept pentru care a intrat în conflict cu **Cartagina**, cea mai mare putere maritimă și comercială a vremii;

➤ **264-146 î. Hr. – războaiele punice** (cu **Cartagina** pentru controlul **Mării Mediterane**);

➤ **168 î. Hr. – cucerirea Macedoniei**;

➤ **146 î. Hr. – cucerirea Greciei** (devenită provincia **Ahaia**);

➤ **63 î. Hr. – Roma** anexează în întregime **Asia Mică** și **Siria**, în urma războaielor cu **Mitridate**, regele **Pontului**;

➤ **Hispania** a fost moștenită de la cartaginezi, iar **Gallia** va fi cucerită de **Caesar**.

➤ **30 î. Hr. – Egiptul** devine provincie romană.

Roma își va asigura dominația asupra întregului bazin al **Mării Mediterane** care va deveni un „**lac roman**”, numită de romani **Mare Nostrum**.

V. Consecințele cuceririlor teritoriale. Criza Republicii

- **Pe plan social**, se adâncește **conflictul** dintre **bogați și săraci**. Alături de **patricieni și plebei** apare o categorie intermediară: **cavalerii** (noii îmbogățiți). Societatea romană se va împărți în **senatori, cavaleri și plebei**, alături de care vor exista o mare masă de **sclavi**. Au loc o serie de răscoale ale sclavilor și tentativa mai multor persoane politice de a împărți pământ persoanelor sărace din „**ogorul public**” (teritoriile cucerite trecute în proprietatea statului).
- **Pe plan politic**, populația s-a împărțit în două partide: **optimații** (senatorii) și **popularii** (plebea și cavalerii). Acestea vor transforma lupta de idei în războaie civile;
- **Pe plan militar**, generalii au dreptul de a-și înzestra militarii, drept consecință se formează **armatele de mercenari** care vor duce la **aparitia războaielor civile**.

Singura soluție pentru ieșirea din criză era reforma instituțională care va duce, inevitabil, la schimbarea sistemului politic.

Încercări de reformă :

- **Tiberius Gracchus, tribun al poporului**
Caius Gracchus, tribun al poporului

Sunt asasinați după terminarea stagiului.

- Efectele crizei:

- **Consulatele repetate** ale lui **Marius**;
- **Dictatura pe viață** a lui **Sylla și Caesar**;
- **Războaiele civile** dintre **Sylla și Marius, Caesar și Pompeius, Octavianus și Antonius**.
- **Triumviratele**: colegii formate din trei bărbați care-și împart puterea în **Imperiul Roman**:
  1. **Caesar – Pompeius – Crassus**;
  2. **Octavian – Antonius – Lepidus**.

- **Caesar** (asasinat pe 15 martie 44 î. Hr.) și **Octavian** vor transforma **Republica romană** într-o nouă formă monarhică: **Principatul (27 î Hr.)**.

VI. Principatul

Octavian (27 î. Hr.-14) va avea în mâna sa întreaga putere și va avea următoarele funcții:

Imperator - comanda armatei și a provinciilor pe care aceasta era cantonată

Prim consul – împăratul deține puterea politică în calitate de **consul**

Mare Preot– conducătorul întregii vieți religioase a imperiului

Augustus – cel sfânt .În același timp era și un protector al culturii

Prim consul - primul dintre senatori, **președintele Senatului**

Părinte al patriei

Tribun al poporului

Este menținut **Senatul**. Sunt păstrate **instituțiile republicane** dar sunt golite de conținut sau deținute de **împărat**.

Moștenitorii tronului imperial purtau supranumele de **Caesar**, spre deosebire de împărat, care se numea **Augustus**.

VII. Criza secolului al III-lea

Este o triplă criză:

- 1) **Politică**: conflicte violente între mai mulți împărați proclamați de armată, având domnii efemere și lipsite de autoritate (anarhia militară);
- 2) **Militară**: comandanții militari acaparau puterea cu ajutorul soldaților care s-au transformat în mercenari;
- 3) **Economico-socială**: decăderea economiei și adâncirea clivajului social.

VIII. Dominatul

- Inițiator: **Diocletian (284-305)**;
- Pune capăt crizei prin transformarea sistemului politic;
  - Se proclamă ***Dominus et deus*** „stăpân absolut și zeu”;
  - Recurge la ceremonialul de tip oriental ceea ce va duce la dispariția ultimelor aparențe republicane;
  - Monarhia devine de drept divin;
  - Instituie ***tetrarhia*** („*guvernarea în patru*”): **doi auguști** (împărați de rang superior) și **doi caesari** (împărați de rang inferior). Diocletian păstrându-și conducerea supremă;
  - Administrativ, imperiul a fost împărțit în **101 de provincii** și **12 dioceze**;
  - Reorganizează armata;
  - Reorganizează finanțele;
  - Stopează inflația.
- **Constantin cel Mare (306-337)**:
  - Inaugurează noua capitală a imperiului la **Constantinopol (330)**, deplasându-se astfel centrul de greutate în răsăritul imperiului;
  - Legalizează creștinismul (**Edictul de la Milan - 313**);
  - Prezidează primul **conciliu (sinod) ecumenic** de la **Niceea** care stabilește **ortodoxia** (*dreapta credință*)
- **Teodosius I (379 - 395)**:
  - Face din creștinism religia oficială a **Imperiului roman (391)**;
  - Împarte imperiul, definitiv, între fiii săi **Arcadius** și **Honorius**, în **Imperiul Roman de Apus** și **Imperiul Roman de Răsărit(395)**.
- Sub loviturile popoarelor migratoare, în **anul 476, Imperiul Roman de Apus** este desființat, (ultimul împărat roman - **Romulus Augustulus**).

ISTORIA GRECIEI ANTICE

I. SPAȚIUL

- GRECIA CONTINENTALĂ:
DE NORD, DE MIJLOC, DE SUD (PELOPONESUL)
- GRECIA INSULARĂ
- GRECIA MICROASIATICĂ

II. TRIBURILE GRECEȘTI

GRECII SUNT, DIN PUNCT DE VEDERE LINGVISTIC, INDOEUROPENI.

- **IONIENII** - SECOLUL AL **XX**-LEA Î.HR.: ATICA ȘI CENTRUL ASIEI MICI;
- **EOLIENII** - SECOLUL AL **XX**-LEA Î.HR.: NORDUL ASIEI MICI;
- **AHEII** - SECOLUL AL **XVI**-LEA Î. HR.: MICENE, CRETA, TROIA;
- **DORIENII** - SECOLUL AL **XII**-LEA Î. HR.: PELOPONES, SUDUL ASIEI MICI.

III. APARIȚIA STATULUI (POLIS)

- DIN SECOLUL AL **IX**-LEA Î. HR. REAPARE STATUL ÎN LUMEA GREACĂ. DATORITĂ RELIEFULUI NU A PUTUT EXISTA UN STAT UNITAR CI DOAR ORAȘE – STAT PE CARE GRECII LE-AU NUMIT **POLIS**;
- COMPONENTELE ACESTUIA ERAU:
  - **CETATEA** CE AVEA ÎN CENTRU **ACROPOLA** (ZONA SACRĂ);
  - TERENUL AGRICOL DIN JUR (**CHORA**);
  - **CORPUL CETĂȚENESC** (**DEMOS**).

CETĂȚEAN PUTEA FI DOAR CEL:

CARE AVEA PĂMÂNT ÎN CHORA;

ERA NĂSCUT DIN PĂRINȚI CETĂȚENI;

PARTICIPA LA CONDUCEREA CETĂȚII CA MEMBRU AL ADUNĂRII POPORULUI;

- **NECETĂȚENI** ERAU:

FEMEILE;

STRĂINI (METECI LA ATENA, PERIECI LA SPARTA);

SCLAVII

IV. MAREA COLONIZARE GREACĂ

- ARE LOC ÎN PERIOADA CUPRINSĂ ÎNTRE SECOLELE **VIII-VI Î. HR.** ȘI ÎNSEAMNĂ **ROIREA GRECILOR** SPRE ȚINUTURI BOGATE ÎN RESURSE;
- **METROPOLELE** VOR ÎNTEMEAIA MAI MULTE **COLONII** CU CARE VOR ÎNTREȚINE LEGĂTURI STRÂNSE. SE DECIDEA DIRECȚIA NUMAI DUPĂ CONSULTAREA **ORACOLULUI**;
- **COLONIA** DEVINE O CETATE INDEPENDENTĂ CARE, TOTUȘI, VA ÎNTREȚINE RELAȚII PRIVILEGIATE CU **METROPOLA**;
- PRINCIPALELE DIRECȚII:
  - LITORALUL MĂRII NEGRE;
  - ITALIA DE SUD;

CONSECINȚE:

- TRANSFORMAREA VIEȚII ECONOMICE. DEZVOLTAREA **COMERȚULUI** ÎNTRE **ORIENT** ȘI **OCIDENT** MEDITERANEEAN;
- GRECII S-AU SPECIALIZAT ÎN EXPORTUL DE VIN, ARGILĂ DE BUNĂ CALITATE, VASE DE CERAMICĂ;
- CONTROLUL CELOR MAI IMPORTANTE RUTE COMERCIALE;
- **MONEDA**, CARE APĂRUSE ÎN ASIA MICĂ ÎN SECOLUL AL **VII**-LEA Î. HR., S-A GENERALIZAT;
- PERFECȚIONAREA NAVIGAȚIEI;
- CIVILIZAȚIA GREACĂ S-A RĂSPÂNDIT ÎN TOATĂ LUMEA MEDITERANEEANĂ: GRECII AU CONSTRUIT ÎN **SICILIA** TEMPLELE MAGNIFICE ȘI AU TRANSMIS ALTOR POPOARE **SCRIEREA ALFABETICĂ**;

V. METODE DE GUVERNARE

- **MONARHIA** – PUTEREA ERA DEȚINUTĂ DE UN **REGE** (MARE PREOT, CONDUCĂTOR AL ARMATEI, JUDECĂTOR SUPREM) CARE CONDUCEA ÎMPREUNĂ CU UN **CONSILIU**;
- **OLIGARHIA** – CONDUCEREA ELITEI **ARISTOCRATICE**
- **TIRANIA** – CONDUCEREA UNEI SINGURE PERSOANE CE A LUAT PUTEREA PRIN FORȚĂ.
- **DEMOCRAȚIA** (**DEMOS** – POPOR; **KRATOS**- PUTERE) – CONDUCEREA CORPULUI CETĂȚENESC.

VI. RĂZBOAELE MEDICE (GRECO-PERSANE)

- DURATA: **499-478 Î. HR.**;
- FORȚE COMBATANTE: **IMPERIUL PERSAN ȘI CETĂȚILE GRECEȘTI**;
- IZVOR ISTORIC: **HERODOT, ISTORII**;
- **490 Î. HR.: PRIMUL RĂZBOI MEDIC**: VICTORIA **ATENEI** DE LA **MARATON**. CONSECINȚA: ATENA ÎȘI VA IMPUNE HEGEMONIA ASUPRA UNEI MARI PĂRȚI A LUMII GRECEȘTI.
- **480-479 Î. HR.: AL DOILEA RĂZBOI MEDIC**:
  - **480 Î. HR.: TRECĂTOAREA TERMOPILE**: GRECII SUNT ÎNFRÎNȚI. SPARTANII CONDUȘI DE REGELE LEONIDA SUNT UCIȘI PÎNĂ LA UNUL;
  - **480 Î. HR.: INSULA SALAMINA**: STRĂLUCITA VICTORIE NAVALĂ A GRECILOR CONDUȘI DE ATENIANUL **TEMISTOCLE** ÎN STRĂMTOAREA CU ACELAȘI NUME;
  - **479 Î. HR.: PLATEEA**: ARMATA ALIATĂ A GRECILOR CONDUȘĂ DE SPARTANUL **PAUSANIAS** AÎNFRÂNT DEFINITIV ARMATELE PERȘILOR CONDUȘI DE REGELE **XERXES**.
- CONSECINȚA ACESTOR DOUĂ RĂZBOAIE A FOST CREȘTEREA PRESTIGIULUI **ATENEI** CARE ȘI-A IMPUS HEGEMONIA ASUPRA UNEI MARI PĂRȚI A LUMII GRECEȘTI, CREÎNDU-ȘI UN ADEVĂRAT **IMPERIU MEDITERANEAN**. SUB FORMA **LIGII DE LA DELOS**, CREATĂ PENTRU A SE APĂRA DE **IMPERIUL PERSAN**, ATENA ȘI-A SUPUS MAJORITATEA CETĂȚILOR. **SPARTA** S-A ALIAT CU CETĂȚILE NEMULȚUMITE DE PUTEREA CRESCUTĂ A **ATENEI** ȘI A ÎNTEMEIAT **LIGA PELOPONESIACĂ**. CELE DOUĂ LIGI SE VOR CONFRUNTA ÎNTR-UN RĂZBOI DE PROPORȚII CARE VA SLĂBI LUMEA GREACĂ.

VII. SPARTA ȘI ATENA – MODELE POLITICE ALE LUMII GRECEȘTI

1. SPARTA: „O SOCIETATE PIETRIFICATĂ”

- REGIM ARISTOCRATIC MILITARIST;
- CODUCERE OLIGARHICĂ;
- SPAȚIU: SUDUL PELOPONESULUI;
- ETNIC: DORIENI;
- OCUPAȚIA: RĂZBOIUL;
- SOCIETATEA:
  - **SPARTANII**
  - **HILOȚII**: POPULAȚIA CUCERITĂ, OBLIGATĂ SĂ MUNCEASCĂ PENTRU SPARTANI (PUTEAU FI UCIȘI DE CĂTRE ACEȘTIA, DAR NU ȘI VÂNDUȚI),
  - **PERIECII**: STRĂINII AȘEZAȚI ÎN ZONELE DE MARGINE ALE CETĂȚII, SUNT OAMENI LIBERI DAR NU AU DREPTURI POLITICE;

INSTITUȚII POLITICE:

- **REGALITATEA** (DIARHIE – DOI REGI): ATRIBUȚII MILITARE ȘI RELIGIOASE,
- **GERUSIA** (SFATUL BĂTRÂNILOR): 28 DE MEMBRI,
- **COLEGIUL CELOR CINCI EFORI**: EXERCITA CONDUCEREA PROPRIU -ZISĂ, CONTROL ASUPRA ACTIVITĂȚII REGILOR,

- **APELLA** (ADUNAREA POPORULUI): ALCĂTUITĂ DIN TOȚI SPARTANII CAPABILI SĂ POARTE ARME; ROL MINOR;
- SE PREOCUPA DOAR DE ÎNTREȚINEREA UNEI ARMATE PUTERNICE. LIPSA REFORMELOR ȘI CONSERVATORISMUL A TRANSFORMAT-O ÎNTR-UN SIMBOL AL REGIMURILOR AUTORITARE ȘI MILITARISTE.

2. ATENA: „ÎNVĂȚĂTOAREA ELADEI”

- REGIM OLIGARHIC APOI DEMOCRATIC,
- CONDUCEREA OLIGARHIEI APOI A TUTUROR CETĂȚENILOR;
- SPAȚIU: ATTICA;
- ETNIC: IONIENI;
- SOCIETATEA:
  - CETĂȚENII (DEMOSUL): EGALI ÎN DOMENIUL POLITIC DAR DIFERIȚI CA STATUT SOCIAL;
  - METECII: STRĂINII AȘEZAȚI ÎN ATTICA (NU AVEAU DREPTURI POLITICE);
  - SCLAVII
  - PROCESUL DE TRECERE DE LA SISTEMUL ARISTOCRATIC LA CEL DEMOCRATIC S-A DESFĂȘURAT ÎN MAI MULTE ETAPE
  - **DRACON (621 Î. HR.):** ALCĂTUIEȘTE PRIMELELEGI SCRISE DIN LUMEA GREACĂ, DAR NU AU PUTUT FI APLICATE DATORITĂ ASPRIMII LOR;
  - **SOLON (594 Î. HR.):**
    - ÎMPARTE POPULAȚIA DUPĂ AVERE ÎN PATRU CATEGORII, ANULÂND PRIVILEGIILE POLITICE ALE EUPATRIZILOR (ARISTOCRAȚIEI): **TIMOCRAȚIA** (**TIMOS**: AVERE, **KRATOS**: PUTERE);
    - INSTITUIE **CONSILIUL CELOR 400**, CARE VA PREGĂTI LUCRĂRILE **ADUNĂRII POPORULUI**;
    - DESFIINȚEAZĂ SCLAVIA CETĂȚENILOR DIN DATORII;
  - **CLISTENE (510 Î. HR.):**
    - LIMITEAZĂ ATRIBUȚIILE ARHONȚILOR INSTITUIND **COLEGIUL CELOR 10 STRATEGI**;
    - INSTITUIE **OSTRACISMUL** PENTRU A PREVENI INSTIUIREA TIRANIEI AȘA CUM S-A ÎNTÂMPLAT DUPĂ **SOLON**;
    - ÎMPARTE DIN PUNCT DE VEDERE ADMINISTRATIV **ATTICA** ÎN **TRIBURI ȘI DEME** (PENTRU A ÎNLĂTURA ȘI ULTIMELEPRIVILEGII ALE ARISTOCRAȚIEI);
    - **SFATUL CELOR 400** DEVINE **SFATUL CELOR 500**;
    - INSTITUIE **TRIBUNALUL POPORULUI**;
  - **PERICLE (443-429 Î. HR.):**
    - FACE DIN **ADUNAREA POPORULUI** CEA MAI PUTERNICĂ INSTITUȚIE;
    - TOATE FUNCȚIILE POLITICE SUNT OCUPATE PRIN **TRAGERE LA SORTI** (PENTRU CA TOȚ CETĂȚENII SĂ AIBĂ ACEEAȘI ȘANȘĂ);
    - INTRODUC **REMUNERAȚIA** PE PRIOADA OCUPĂRII FUNCȚIEI (PENTRU A PUTEA PARTICIPA ȘI CETĂȚENII MAI PUȚIN BOGAȚI);
    - REFACE VECHILE MONUMENTE ALE ATENEI DISTRUSE DE PERSANI ÎN TIMPUL RĂZBOAIELOR MEDICE;
    - A RIDICAT **MARILE ZIDURI** ALE CETĂȚII ȘI **PORTULUI PIREU** (CARE ADĂPOSTEA FLOTA DE RĂZBOI ȘI CEA COMERCIALĂ, ERA PRIMA AȘEZARE URBANĂ SISTEMATIZATĂ DIN EUROPA, ERA OPERA ARHITECTULUI HIPPODAMOS DIN MILET);

- SISTEMUL INTRODUS DE EL POARTĂ NUMELE DE **DEMOCRAȚIE** (*DEMOS*: POPOR, *KRATOS*: PUTERE); PUTEREA CORPULUI CETĂȚENESC;
- INSTITUȚIILE ATENIENE:
  - **ADUNAREA POPORULUI** (*ECCLESIA*): DIN CARE FAC PARTE TOȚI CETĂȚENII, VA DEVENII CEA MAI IMPORTANTĂ INSTITUȚIE;
  - **BULÉ** (**CONSILIUL CELOR 500**): ALCĂTUIA LUCRĂRILE ECCLESIEI;
  - **CONSILIUL CELOR 9 ARHONȚI** (INSTITUȚIE ARISTOCRATICĂ): VA PIERDE PUTEREA;
  - **COLEGIUL CELOR 10 STRATEGI**: ALEȘI ANUAL, AU ATRIBUȚII MILITARE ȘI POLITICE;
  - **AREOPAGUL** (TRIBUNALUL ARISTOCRATIC): VA PIERDE PUTEREA;
  - **HELIAIA** (TRIBUNALUL POPORULUI): PRIMUL TRIBUNAL CU JURAȚI, AVEA 6000 DE MEMBRI, DESEMNAȚI ANUAL PRIN TRAGERE LA SORTI;

VIII. RĂZBOIUL PELOPONESIAC. RIDICAREA MACEDONIEI

- DURATA: **431-404 Î. HR.**;
- FORȚE COMBATANTE: **LIGA DE LA DELOS** CONDUSĂ DE **ATENA** ȘI **LIGA PELOPONESIACĂ** CONDUSĂ DE **SPARTA**;
- **ATENA** VA IEȘII DISTRUSĂ DE **SPARTA**. MECEDONIA VA FI HEGEMONUL LUMII GRECEȘTI. (*ALEXANDRU CEL MARE* (336-323 Î. HR.) - DUPĂ MOARTEA SA IMPERIUL A FOST ÎMPĂRȚIT ÎNTRE GENERALII SĂI (DIADOHII
- DIN AMESTECUL ELEMENTELOR CIVILIZAȚIEI GRECEȘTI CU CELE ORIENTALE S-A FORMAT **CIVILIZAȚIA ELENISTICĂ**.

Statul dac

Constituirea statului dac

În anul 82 î.Hr., Burebista, ajutat de marele preot Deceneu, a unificat triburile geto-dace și a pus bazele statului dac.

CARACTERISTICILE STATULUI DAC

CARACTER MILITARIST – Se baza în primul rând pe forța armatei.

CARACTER TEOCRATIC – Autoritatea regală avea susținerea clasei sacerdotale

ORGANIZAREA STATULUI DAC

- Stabilirea capitalei la Sarmizegetusa;
- Înființarea sistemului de fortificații din zona munților Orăștiei: *Costești, Piatra Roșie, Căpâlna*
- Organizează o armată puternică și numeroasă.

ROLUL LUI DECENEU ÎN ORGANIZAREA SOCIETĂȚII GETO-DACE

- În calitate de mare preot folosește autoritatea sacerdotală pe care o avea în unificarea triburilor geto-dace.
- Este slujitor al cultului lui Zalmoxis, care devenise divinitatea centrală a panteonului dac. Religia geto-dacă, deși politeistă, este centrată treptat aproape exclusive pe cultul lui Zalmoxis, pe ideea de nemurire.
- Alte divinități: Gebeleizis, Bendis, Cavalerul Trac.

- Impune, împreună cu Burebista, o reformă morală radicală a societății dace, prin abțință, în special de la consumul excesiv al vinului, și prin disciplină.
- Atât în timpul lui Burebista, cât și după moartea acestuia, Deceneu stabilește și menține centrul spiritual al statului dac pe “Muntele Sfânt” – Cogaionon (Strabon).

POLITICA EXTERNĂ A LUI BUREBISTA

- Cucereste teritorii locuite de celți.
- Cucereste teritorii locuite de sciți și de bastarni.
- Aduce sub ascultare coloniile grecești de la Olbia până la Apollonia.

ÎNTINDEREA STATULUI DAC ÎN TIMPUL LUI BUREBISTA

- N: Carpații Păduroși;
- S: Munții Haemus (Balcani);
- E: Bug și litoralul pontic până la Apollonia;
- V: Cursul mijlociu al Dunării (Slovenia de azi)

În anul 48 î.Hr. Burebista se amestecă în războiul civil izbucnit la Roma între Cezar și Pompei. Oferă, prin Acornion, solul său, sprijin lui Pompei. Atitudinea lui Burebista atrage reacția lui Cezar, care se hotărăște să organizeze împotriva lui o expediție de pedeapsă. Expediția nu mai are loc pentru că în anul 44 î.Hr. atât Cezar, cât și Burebista mor asinați în urma comploturilor organizate împotriva lor.

URMAȘII LUI BUREBISTA

După moartea lui Burebista, marea sa stăpânire se destramă. Popoarele supuse, coloniile grecești își dobândesc libertatea. Statul dac propriu-zis se fărâmițează în regate mici, cel mai important rămânând cel cu centrul în Munții Orăștiei.

- **DECENEU**
- **COMOSICUS**
- **CORYLLUS-SCORILO**
- **DURAS**

În secolul I d.Hr. romanii și-au continuat expansiunea. Au cucerit Dobrogea, Moesia și Panonia, devenind o primejdie iminentă pentru geto-daci.

Cucerirea Daciei de către romani

- Dacia este cucerită de împăratul Traian (98-117 d. Hr);
- Acesta va desfășura două războaie împotriva dacilor (101 – 102; 105 – 106);
- Dacia este cucerită; Decebal se sinucide pentru a nu cădea prizonier în mâinile romanilor;
- Devine provincie romană în anul 106.